

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

از اطلاعات ایران علمی
تعمیر ایران

۳۰ / ۷ / ۱۳۸۰

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید بهشتی
دانشکده پرستاری و مامایی

از اطلاعات ایران علمی
تعمیر ایران

پایان نامه
جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد
در رشته آموزش پرستاری داخلی و جراحی

عنوان:

تعیین اعتبار پرسشنامه شاخص برخورداری از سلامت در بیماران مبتلا
به تومور مغز مراجعه کننده به بیمارستانهای آموزشی شهر تهران - ۱۳۷۸

استاد راهنما:

دکتر ژیلایا عابد سعیدی

استاد مشاور:

صدیقه جعفری

015842

استاد ناظر:

دکتر فریده یغمایی

نگارش:

مصیب مظفری

۱۳۷۸

۳۱۰۴۶

تشکر و قدردانی

خداوند یگانه تبارک و تعالی که الطاف بیکران و رحمت واسعه خود را بر بنده حقیر جاری نموده است سپاس می گویم و توفیق خویش در انجام این پژوهش را جز عطیه ای بزرگ از درگاه کبریایی اش نمی دانم.

بر خود لازم می دانم مراتب سپاس و قدردانی صمیمانه خود را از ریاست محترم دانشکده پرستاری مامایی، سرکار خانم حسین زاده ابراز نمایم.

از سرکار خانم شهابی که در مقام معاونت پژوهشی دانشکده همیشه مشوقی دلسوز برای اینجانب بودند سپاسگزارم.

انجام این پژوهش، مدیون زحمات طاقت فرسای استاد راهنمای گرامیم سرکار خانم دکتر عابد سعیدی است که در کتبه مراحل آن از هر گونه مساعدتی دریغ نوزیدند، لذا مراتب قدردانی و سپاس خود را نسبت به ایشان ابراز می نمایم.

از استاد مشاور محترم سرکار خانم جعفری به خاطر زحمات، راهنماییها و ارشادات مفید ایشان صمیمانه تشکر می نمایم.

مراتب سپاس خود را از سرکار خانم دکتر یغمایی که بعنوان استاد ناظر، یاور اینجانب بودند ابراز می کنم.

همچنین لازم می دانم از مشاور آماری پژوهش جناب آقای مهندس کوروش سایه میری و نیز از اساتید محترم گروه داخلی و جراحی خصوصا سرکار خانم مشتاق به خاطر مساعدت‌ها و راهنماییهای ارزشمندشان تشکر نمایم.

همچنین مراتب سپاس خود را از معاونت محترم درمان و دارو دانشگاه علوم پزشکی ایلام، ریاست محترم دانشکده پرستاری و مامایی، مدیر کل محترم آموزش دانشگاه، مدیر محترم گروه پرستاری، جناب آقای دکتر خلیلی ریاست اداره نظارت و

ارزشیابی مؤسسات پزشکی و پرسنل محترم آن خصوصا جناب آقای رخشى و مربيان محترم دانشكده خصوصا سركار خانم جوكار و جناب آقای نصرتى كه در طى دوران تحصيل همواره كمال همكارى و مساعدت را با اينجانب بعمل آوردند ابراز نموده و براى آنان آرزوى موفقيت مى نمايم.

از همكاران محترم كتابخانه هاى دانشكده پرستارى و مامايى شهيد بهشتى و دانشگاه علوم پزشكى ايلام به خاطر كمكهاى فراوانى كه در تهيه مراجع به اينجانب نمودند تشكر مى نمايم.

همچنين از همكاران محترم مؤسسه سپهر نشر ايلام كه تايب اين پايان نامه را بر عهده داشتند تشكر مى نمايم.

همچنين لازم است از كليۀ دوستان و همكارانى كه در طى اين مدت بنده را مرهون راهنمايى خود نموده اند تشكر نمايم.

تقدیم

به روح جاودان برادرم حیدر
که صاحب تمام خاطرات زیبای دوران کودکی ام است.

تقدیم

به پدرم که همیشه مشوق آموختن بود.

تقدیم

به مادرم که نمی‌توان رنجه‌ها، شب‌نخوابی‌ها و
محبت‌هایش را در چنین نوشتاری کوچک توصیف کرد.

تقدیم

به خواهر، داماد و دو کوچولوی قشنگشان، محراب و
سارا
که محبت و خوبیهایشان را هیچگاه فراموش نمی‌کنم.

به برادرم موسی به خاطر محبت‌هایش
و
دو گل زیبای دوست داشتنی‌اش محمد و امیر حسین

«فهرست مطالب»

موضوع	صفحه
عنوان پژوهش	
تشکر و قدردانی	
فهرست مطالب	الف - ب
فهرست جداول و نمودارها	پ - ت
چکیده	ث - ج
فصل اول: معرفی پژوهش	
- زمینه پژوهش	۱
- هدف کلی	۸
- اهداف جزئی	۸
- سئوالات پژوهش	۸
- پیش فرضها	۹
- تعریف واژه‌ها	۹
- محدودیت‌های پژوهش	۱۱
- اهمیت پژوهش	۱۲
فصل دوم: دانستیهای موجود در ارتباط با موضوع پژوهش	
- چارچوب پنداشتی	۱۴
- مروری بر مطالعات مربوط به موضوع پژوهش	۴۹
فصل سوم: روش پژوهش	
- نوع پژوهش	۶۷
- جامعه پژوهش	۶۷
- نمونه پژوهش	۶۷

۶۸	..... محیط پژوهش
۶۸	..... مشخصات واحدهای پژوهش
۶۹	..... ابزار گردآوری داده‌ها
۷۲	..... روش گردآوری داده‌ها
۷۳	..... تجزیه و تحلیل داده‌ها
۷۳	..... ملاحظات اخلاقی
فصل چهارم: یافته‌های پژوهش	
۷۵	..... جداول و نمودارها
فصل پنجم: بحث و بررسی یافته‌ها	
۱۰۴	..... بحث و بررسی
۱۱۲	..... نتیجه‌گیری
۱۱۳	..... کاربرد یافته‌ها در پرستاری
۱۱۵	..... پیشنهادات برای پژوهش بعدی
۱۱۶	..... منابع
۱۲۷-۱۲۹	..... ضمیمه شماره ۱: پرسشنامه شاخص برخورداری از سلامت
۱۳۰	..... ضمیمه شماره ۲: مقیاس عملکردی کارنوفسکی
۱۳۱-۱۳۲	..... ضمیمه شماره ۳: پرسشنامه اطلاعات شخصی
۱۳۳-۱۳۴	..... چکیده انگلیسی

- جدول شماره ۱: توزیع فراوانی افراد تحت مطالعه بر حسب گروه سنی در دو گروه شاهد و مورد.
- جدول شماره ۲: توزیع فراوانی افراد تحت مطالعه بر حسب جنس در دو گروه شاهد و مورد.
- جدول شماره ۳: توزیع فراوانی افراد تحت مطالعه بر حسب تحصیلات در دو گروه شاهد و مورد.
- جدول شماره ۴: توزیع فراوانی افراد تحت مطالعه بر حسب وضعیت تحصیلی در دو گروه شاهد و مورد.
- جدول شماره ۵: توزیع فراوانی افراد تحت مطالعه بر حسب تعداد فرزندان در دو گروه شاهد و مورد.
- جدول شماره ۶: توزیع فراوانی افراد تحت مطالعه بر حسب شغل در دو گروه شاهد و مورد.
- جدول شماره ۷: توزیع فراوانی افراد تحت مطالعه بر حسب وضعیت شغلی حین پژوهش در دو گروه شاهد و مورد.
- جدول شماره ۸: توزیع فراوانی افراد تحت مطالعه بر حسب میزان درآمد به هزار تومان در دو گروه شاهد و مورد.
- جدول شماره ۹: توزیع فراوانی افراد تحت مطالعه بر حسب نوع وسایل کمکی مورد استفاده به تفکیک قبل و بعد از بیماری.
- جدول شماره ۱۰: توزیع فراوانی افراد گروه مورد بر حسب شخص مراقبت کننده از بیمار.
- جدول شماره ۱۱: توزیع فراوانی مطلق و نسبی افراد گروه مورد بر حسب انواع تومور.
- جدول شماره ۱۲: توزیع فراوانی افراد گروه مورد بر حسب محل استقرار تومور.
- جدول شماره ۱۳: توزیع فراوانی افراد گروه مورد بر حسب نوع درمان انجام شده.
- جدول شماره ۱۴: توزیع فراوانی افراد گروه مورد بر حسب زمان انجام درمان.
- جدول شماره ۱۵: توزیع فراوانی افراد گروه مورد بر حسب نوع اشعه درمانی مجمله در گروه تحت اشعه درمانی.

جدول شماره ۱۶: توزیع فراوانی افراد گروه مورد بر حسب نوع جراحی در گروه تحت جراحی.

جدول شماره ۱۷: توزیع فراوانی افراد گروه مورد بر حسب وضعیت بستری.

جدول شماره ۱۸: توزیع فراوانی نمرات داوران در هر یک از سطوح حیظه‌های ۸ گانه شاخص برخورداری از سلامت.

جدول شماره ۱۹: توزیع فراوانی مطلق و نسبی افراد گروه مورد بر حسب مقیاس عملکردی کارنوفسکی.

جدول شماره ۲۰: مشخصات آماری نمرات شاخص برخورداری از سلامت در دو گروه شاهد و مورد.

جدول شماره ۲۱: مشخصات آماری نمرات حیظه‌های ۸ گانه شاخص برخورداری از سلامت در دو گروه شاهد و مورد.

نمودار شماره ۱: توزیع فراوانی نسبی مشکلات در حیظه‌های ۸ گانه شاخص برخورداری از سلامت در دو گروه شاهد و مورد.

جدول شماره ۲۲: ماتریس همبستگی متقابل بین نمره کل شاخص برخورداری از سلامت و نمرات حیظه‌های تشکیل دهنده دو گروه شاهد و مورد.

جدول شماره ۲۳: جدول توافق بین نمرات شاخص برخورداری از سلامت و نمرات مقیاس عملکردی کارنوفسکی در دو گروه شاهد و مورد.

جدول شماره ۲۴: میانگین و انحراف معیار شاخص برخورداری از سلامت در گروه پیگیری بر حسب فاصله اتمام درمان تا زمان مطالعه.

جدول شماره ۲۵: ویژگی نمرات شاخص برخورداری از سلامت در گروه مورد بر حسب وضعیت درمان.

جدول شماره ۲۶: میانگین و انحراف معیار شاخص برخورداری از سلامت در گروه پیگیری بر حسب نوع درمان.

جدول شماره ۲۷: ماتریس همبستگی بین ویژگیهای کمی افراد تحت مطالعه در گروه مورد.

چکیده:

تعیین وضعیت سلامت مبتلایان به بیماریهای مزمن از نقشهای مهم پرستاران بوده و نیازمند ابزارهایی مناسب می باشد، این مطالعه از نوع روش شناسی بوده و در بیمارستانهای آموزشی شهر تهران انجام گردیده است و اهداف آن شامل تعیین اعتبار صوری، محتوایی، سازه و ملاکی همزمان پرسشنامه خوداجرای «شاخص برخورداری از سلامت» و نیز تعیین وضعیت سلامت مبتلایان به تومور مغز بوده است. این پرسشنامه دارای ۸ حیطه بینایی، شنوایی، گفتاری، استفاده از دست، تحرک، عاطفی، شناختی و درد بوده که هر حیطه دارای ۵-۶ سطح تعریف شده است که سطح ۱ بهترین حالت و سطح آخر بدترین وضعیت سلامت در آن حیطه است. پس از ترجمه پرسشنامه و انجام اصلاحات از نظر جمله بندی، نحوه نگارش و رسایی عبارات، اعتبار محتوایی آن از طریق مطابقت با مقالات و کتب معتبر مرتبط و روش پیشنهادی ویرسما و جورس مبنی بر نظرات داوران، تأیید گردید. در این روش می بایست بیش از ۷۵٪ داوران، در یک مقیاس ۵ درجه ای از کاملاً مناسب تا کاملاً نامناسب به عبارت پرسشنامه نمره ۴ یا ۵ بدهند. تا اعتبار محتوی تأیید گردد.

پس از تأیید اعتبار محتوی و صوری، پژوهش انجام گردید. گروه مورد مطالعه، شامل ۷۷ بیمار ۶۵-۷ ساله با میانگین سنی ۳۱/۷ سال و انحراف معیار ۱۷/۲، باسواد، هوشیار و گروه شاهد شامل ۱۶۰ شخص سالم و باسواد با میانگین سنی ۲۹/۲ و انحراف معیار ۱۶/۳ سال در دامنه سنی ۶۰-۱۰ سال بود. نتایج نشان می دهد که پرسشنامه با ضریب آلفای کرونباخ برابر ۰/۸۶۷ $r=$ دارای همسانی درونی می باشد. میانگین نمره شاخص برخورداری از سلامت در گروه مورد برابر ۰/۸۴ با انحراف معیار ۰/۱۵۸ که بطور معنی دار و در سطح اطمینان ۰/۹۹۵ کمتر از گروه شاهد با میانگین ۰/۹۷ و انحراف معیار ۰/۰۲۵ بوده است. همچنین میانگین نمرات حیطه های ۸ گانه در گروه شاهد بطور معنی داری بیش از گروه مورد بوده است. که نشان دهنده اعتبار سازه پرسشنامه می باشد. همچنین همبستگی بین نمرات مقیاس عملکردی کارنوفسکی بعنوان ابزار استاندارد و شاخص برخورداری از سلامت در گروه مورد، بر حسب ضریب همبستگی پیرسون برابر ۰/۹۰۹ $r=$ و بر حسب

ضریب اسپیرمن برابر $r=0/82$ بوده است که با حدود اعتماد $0/7-0/89$ در سطح اطمینان ۹۹٪ معنی دار می باشد. همچنین توافق بین ۲ ابزار در تعیین وضعیت سلامت بیماران بر حسب ضریب همبستگی کاپا برابر $K=0/703$ بوده است که نشاندهنده توافق متوسط تا قوی است.

نتایج فوق نشاندهنده اعتبار همزمان ملاکی ابزار است. همچنین همبستگی بین حیطه های ۸ گانه پرسشنامه جز در موارد شناختی - بینایی و شناختی - شنوایی، قوی و معنی دار بوده است و نیز همبستگی بین نمره کل شاخص برخورداری از سلامت و نمرات حیطه های تشکیل دهنده آن از $r=0/451$ برای حیطه شنوایی تا $r=0/9$ برای حیطه عاطفی با $P < 0/001$ معنی دار بوده است. این امر بیانگر همسانی درونی پرسشنامه است که علاوه بر پایایی، اعتبار سازه را نیز تأیید می کند. نمرات شاخص برخورداری از سلامت دارای همبستگی معنی دار مثبت با افزایش فاصله از اتمام درمان و فاقد همبستگی معنی دار با سطح تحصیلات بوده است. همچنین شاخص برخورداری از سلامت در بیماران تحت جراحی بطور معنی دار بیش از بیماران تحت درمان ترکیبی بوده است. نتایج مطالعه اعتبار و پایایی پرسشنامه را تأیید می کند و لذا می تواند در تعیین وضعیت سلامت مبتلایان به تومور مغز بکار رود.

واژه های کلیدی: شاخص برخورداری از سلامت - تومور مغزی - تعیین اعتبار

فصل اول: «معرفی پژوهش»